

Uzunovičeva vlada je bila prva vlada radikalov po prevratu, ki je padla v parlamentu.

Na resolucije, ki so jih privilegirani najemniki na kongresu stan. najemnikov v Zagrebu in potem tudi na raznih shodih v Sloveniji sklenili je težko odgovoriti z resnico, ker jih predlagatelji gotovo sami ne smatrajo za resne, še manj pa za opravilene in pravične. Nasprotno pa mi postavljamo resne, stvarne argumente proti popolnoma pogrešnim stan. zakonom in njih pravilnikom. Kar se tiče neopravičene in pretrane bojazni, kaj se zgodi o prestatku stan. zakona opozarjamo na to, da se tudi po oprostitvi lokalov ni zgodila nobena perturbacija. Poglejmo Italijo, kjer je več veleindustrijskih in veleletgovskih mest s po več stitotiseč prebivalcev odpravilo st. zaščito z dnem 1. julija 1926, in postanejo gospodarji lastniki svojih hiš, pa se nihče ne zgane in se ne boji kakih nemirov. Res je, da je Francija in Českoslovaška pridržala stan. zaščito, toda to sta dve državi izrazito industrijskega značaja, v katerih imajo socialisti in komunisti vladno večino in podaljšujejo st. zakon ker upajo s tem imeti več volitev. Naša država pa je popolnoma agrarna in zelo malo industrije in se stanovanjska beda večinoma samo na umešten način propagira iz gole demagogije in se ne pomisli pri tem, da že velika večina najemnikov in vsi podnajemniki, kakor tudi danes vsi brezstanovalci, odkrito zahtevajo odpravo stan. zakona, ker so vsi trdno prepričani, da bo po odpravi stan. zakona več stanovanj na razpologo in da bodo vsi dostojni najemniki primerno stanovali. Vzroki za odpoved so skrčeni na minimum in se odpoved izvrši samo s pričami, dokazanimi slučaji in je prava ironija najemnikov, da na hišni gospodar preskrbi stanovanje najemniku, ki je stanovanje izgubil, radi poškodbe žalitve ali tatvine. Ne pomislijo pri tem, da so posestniki zgradili hiše za sebe in svoje otroke z največjim varčevanjem in božejo, da naj bodo posestnikovi otroci brez stanovanj, samo da se lahko najemniki šopirijo v njih hiši.

(Dalje. prih.)

Stjepan Radić o korupciji v državi.

Z ozirom na izredno politično važnost Radićevega govora v Novi Gradiški, objavljamo njegov govor, ki govori o korupciji, v celoti. Zakaj so nekateri proti sporazumu? Zato, ker je sporazum takoj pogledal v državne blaginje in videl nered in zapravljanje in videl tudi partijo 55. (proračuna), v katero pridejo vsi neporabljeni denarji. Sem je prišlo tudi onih 8 in pol milijona, namenjenih za šole. Denarja je zmanjkalo v 55. partiji. Nekaj uradnik finančnega ministristva je dejal: »Dobil sem nalog in izplačal sem to Pašicu za volitve.« Sol po Macedoniji in Bosni ni, toda vse so obveščene o vsotah, ki jih imajo dobiti, toda te niso izplačane, ker so uporabljene za volitve. Miša Trifunović je dejal, rabljene za volitve. Miša Trifunović je dejal, da ni zapisano to, kar Radić govori. Naravno, da ni zapisano, da je bilo ukradeni, toda je zapisano, da je bilo odrejeno in ne uporabljeno v določene svrhe.

Če je imel kak uradnik v finančnem ministristvu kako špekulacijo, je ustavil izplačilo do dne 31. decembra in potem je šel denar v 55. postavko. Iz tega denarja se daje častopis po 300.000, pa tudi 4 milijone, da obkrojujejo Radića in sporazum. V postavki 55. je bilo enkrat 1200, običajno pa po 200 do 300 milijonov. Ko so nekoč vprašali Stojadinovića, koliko je denarja v tej postavki, je zbilj dovite. Ali so mar vaši davki za dovite?

Zato je treba, da se preišče postavka 55. Kaj se je delalo, kadar se niso izvrševale odredbe? Oni običajno govore: »Lahko trpi gedjo (srbski vojak), šel je skozi vojno in krepka so njegova ramena.«

Ko sem Pašicu omenil povodnji, mi je dejal, da naj narod koplje jame. Če ne bi bilo nič drugega, ko to, bi bilo treba izvoliti odbor, ki pa ne bi smel imeti radikalne večine.

Oni so se dogovorili s Pribečevićem, da pri pomore jutri do radikalne večine v odboru za preiskavo korupcije. Toda tega ne bo. Če je tu večina, ki se bo izvolila v odbor v kateri bo večina radikalov, toda poštenih, ker je radikalna stranka v svojem bistvu poštena stranka.

Napačno je reči, da je radikalna stranka korupcionistična, temveč treba je reči: Ta in ta radikal je korupcionista. Jaz rečem odkrito: Milan Stojadinović je korupcionista! Velizar Janković je korupcionista! Dragotin Kojić je korupcionista, Laza Marković je korupcionista, pa tudi Voja Janjić. In dosti za sedaj! Ta družba ne sme niti ule pomietati, a kaj šele odločevati v vladi.

Jutri se imajo rešiti velike stvari. Mi smo sklenili, da smo za sporazum, ker iz sporazuma izhaja skupno delo in enakopravnost. Težko gre sicer, toda stalno in sigurno.

Korupcija je zanjahala posamezne radikale in povzpela se celo na hrbet Pašića, ki osebno ni korupcionista. Toda raje imamo, da tudi on ostane v krepkih korupcijah, kakor da ostaneta narod in država. Danes in jutri se odločita dve veliki stvari. Radikali se morajo odločiti, če podajo pravičen in pošten sporazum. Pravim pošten, ker sporazum ne pomeni: Skupno bomo kradli. Mi tega nismo. Morebiti hoče to Pribečević, kakor je to omenil v Okučanih in si tu odrezal glavo z zarjavelo sekirino in zastrupil kri. On je napadel Ljubo Jovanovića, ko je dejal, da z

izključenjem Ljube Jovanovića še ni dovršeno čiščenje v radikalni stranki. Napadel je Ljubo Jovanovića, ki je eden najbolj poštenih radikalov. Uzunović je ravno to, kar Ljuba Jovanović.

Ona sta proti korupciji in za neodvisnosti od Pašićeve okolice. Res je, da Uzunović sprauje Pašića kot predsednika stranke, toda ne vpraša Janjića ali Lazo Markovića, ne vpraša korupcionista. Če bi jih vprašal, bi šel iz vlade. Radikalni korupcionista zahtevajo pomoč Pribečevića. On je, se govori, tudi pismeno sklenil pakt, da s korupcionista sestavi vlado in dobi volilni mandat. Vendar ne bo dobil mandata Janjić, Kojić ali Stojadinović, ne Dragiša, temveč Milan! Pašić je preslaboten tudi za normalne razmere. Korupcionista nimajo nikogar za seboj in zato so sklenili, da vržejo sporazum. Jok! Sporazum stoji, Uzunović ima za sebe sredino; ljudi Ljube Jovanovića. Sredina, če ima samo sto poslancev, in seljačka stranka imate večino in če bi jih bilo manj, se more vedno okrepiti z muslimani, davidovičevci in Slovenci. Za sporazum in proti korupciji je v skupščini vedno 250 poslancev. Kdor pravi, da je sporazum v krizi, tega boli trebuh, pa so se mu od tega zmešali možgani.

Ni v krizi sporazum, temveč korupcija je v precepu med hrvatskim in srbskim narodom, med blokom hrvatskega seljaškega kluba in blokom opozicije. Radikalna stranka je v tem nestalna in to je njena nesreča. Če pa ostane nestalna, potem je to njen pogin.

Če ostanejo radikali jutri takšni, potem bodo šli narodni sporazum in srbi preko radikalne stranke. Ker oni ne rabijo stranke, ki ni odločna v važnih vprašanjih. Toda ni naša politika samo preganjanje korupcije. Je tudi drugih stvari, ki jih je treba rešiti, kakor zakon o izenačenju davkov, zakon o občinah itd. Da postane skupščina pravo zakonodajno telo, mora izrezati iz sebe, iz parlamenta ali iz vlade z ostrim nožem tur korupcije, ker drugače bo zastrupljeno celo telo. Ko bo operacija gotova, potem se bo šlo na delo.

Nekateri bi hoteli, da se o korupciji mnogo govori, vse od leta 1918. dalje.

Mi želimo zakon proti korupciji v tej smeri, da ni odgovoren tisti, ki je dajal podkupnino, temveč tisti, ki jo je prejemal. Danes je v veljavi zakon, da sta oba kriva. Dokler ta zakon obstoji, ni priči proti korupcionistom.

Reči od Radeta Pašića je treba preiskati v teku meseca dni ali šestih tednov in ne, kakor sem prej mislil v teku 3 do 6 mesecev.

Imamo spisane dokaze, da je dvigal Rade Pašić državne čke na desetine milijonov. Južna Srbija, Črna gora in Dalmacija so propadale a tu je ta mlad gospod zato, ker je bil njegov oče ministrijski predsednik, nosil državo na sejem.

Danes ima radikalni klub sejo. Če se bo zapletal, naj se. Če bo tako delal, potem bo svojo besedo dejal srbski narod, ki nikomur ni dal kroglice za večno, temveč ki sodi in tehta. Daj bomo volilno svobodo kakor v Angliji, potem pa bomo videli, koliko mandator dobe korupcionista.

Čudna dobrodelnost.

V »Slovincu« je objavil v četrtek posl. dr. Kulovec pismo dr. Zerjave na ministra Nišića, kjer zahteva dr. Zerjav od ministra za vnanje zadeve da odstavi z njegovega mesta vicekonzula kraljevine SHS v Düsseldorfu g. Barleta, češ da g. Barle kot klerikalec podpira akcijo duhovnega svetnika Janeza Kalana med Sloveni na Westfalskem in da tudi denar, ki so ga nabrali slovenski naprednjaki za uboge brezposelne rudarje, ne deli samo naprednjakom, ampak tudi klerikalcem.

Za vsakega človeka, ki nima le narodnega čuta, ampak vsaj še nekoliko človeškega srca in človeškega čutenja za siromake, je dr. Zer-

javo pismo nekaj strašnega. Umazana je ta stvar z nacionalnega vidika, ker hoče tudi v tujini brenjavčje Slovence razdružiti na podlagi zastarelega liberalstva in klerikalstva, namesto da bi vse tiste nesrečneže z enako bratsko ljubeznijo skušal ohraniti svojemu rodu in domu, še grše pa je s človeškega stališča kajti razlikovati tudi siromake po njihovem političnem prepričanju in jim težiti glad samo na podlagi izkazane članstva SDS, to je pač višek nekulturne!

Dandanes žive ljudje po svetu zelo pomežani med seboj, bodisi v verskem, bodisi v narodnem ali kateremkoli oziru. Povsod je

nekaj premožnih in mnogo revnih ljudi, ki iščejo zaslonbe in pomoči pri gospodarsko krepkejših. Nekdaj je pač bilo nekaj vsakdanjega, da so se sonarodnjaki podpirali medsebojno ali pa istoverci, toda res izobraženi in resnično napredni ljudje so to načelo vsaj deloma že zelo opustili in so začeli deliti darove med vse, ki so jih potrební, brez razlike vere in narodnosti. Najmanj pa vprašuje resničen naprednjak reveža po njegovem političnem prepričanju, pač pa nasiti vsakega, kdor je lačen, in obuje vsakega, kdor je bos, če ga le more.

Tudi slovenski naprednjaki so nekdanj stali na tem stališču in upamo, da jih večina še stoji, kolikor jih še ni okuženih od tiste politične nemoralne in od tistega strupenega strankarstva, ki se je pod vplivom SDS tudi v Sloveniji že zelo razpaslo, nam vsem na sramoto. Politična podivjanost se je prišla pri nas tudi dobrodelnosti in to, kar smo mi nekdanj imenovali dobrodelnost, se je pokvarila pri nas v navadno kupčevanje z dušami. Priznamo, da je to bridka beseda, ampak enkrat jo je le treba povedati.

Poglejmo n. pr. naše dijaške podpore, te ali one vrste, vsak pameten Slovenec bo gotovo rekel z nami vred, da je treba podpreti to državo ali pa s privatno pomočjo vsakega revnega, a pridnega dijakca, brez ozira na to, kam se bo kasneje politično obrnil. Ali velja pri nas to načelo? Nekdaj menda je veljalo in desnica je dajala, da ni vedela levica, ni kaj ni koliko ni zakaj. Dajala je desnica fantom podpore, ker so bili lačni. Takrat so delili podpore ljudje, ne strankarji. Danes pa ni prvo vprašanje za fanta, predno desnica ali levica seže v žep, če je fant lačen, ampak kaj in kako misli fant o politiki, oziroma kako bo mislil. Če se pokaže, da je fant »napreden«, se mu zapre polovica vrat, če ima še tako prazen želodec, če pa pravi, da je katoliški ali celo klerikalen, se mu jih zapre zopet druga polovica. Tako imamo tudi v Sloveniji svojo svetopisemsko goro, na katero vodi naša pokvarjena dobrodelnost slovenske reveže, da jim kaže in obljubuje vse blagore tega sveta, če revež pred »dobrotnikom« (recite: trgovca z dušami) ponižno pade na kolena in se mu svečano zaveže, da ga bo molil in volil!

Taka dobrodelnost ni dobrodelnost, ampak je umazanost. Zato bi bil zadnji čas, da se ta izrastek našega političnega strankarstva že enkrat temeljito zatre. P.

Prosveta.

»Grofica Marica«, kot nedeljska popoldanska predstava. V nedeljo, dne 16. t. m. popoldne ob 15. uri se vprizori v operi Kalmanova opereta »Grofica Marica« v običajni zasedbi. Na to predstavo opozarjamo v prvi vrsti izvenljubljanški občinstvo. Konec je ob pol sedmi uri zvečer.

Komedija »Ladja Tenacity« v ljubljanski drami. »Ladja Tenacity«, ki jo je spisal sodobni francoski pisatelj Charles Vildrac, spada med najizrazitejša dela nove francoske dramatike. Odlikuje jo globoka in prepričevalna umetniška resničnost, polna neposredne iskrenosti. Zgodba je neiskana, nenapitljena in naravna ter postane, ko se vanjo pogledimo, dramatično močna in nam brez ubojev in umorov seže v globino duše. Kajti vse, kar se dogaja, je pristno in pisano iz srca za srečo. Dejanje se plete v pristanski krčmi na francoski obali med dvema popotnikoma, ki sta se odpravila, silita strašne svetovne vojne, v daljni svet iskati svobodo, in med srčkanu Terezo. Vmes nastopa sijajno karakteriziran pristanski delavec Hidoux. Popotnika predstavljata pri nas gg. Rogoz in Gregorin. Terezo ga Vera Balatkova, Hidoux g. Osipovič. Režiser je M. Pugelj, inscenator Ivan Vavpotič. Premijera v soboto 15. t. m. ob 8. uri zvečer izven abonmanov.

Koncert francoskega pianista. V ponedeljek, dne 17. t. m. se vrši v Filharmonični dvorani klavirski koncert, katerega izvajata eden najslavnejših francoskih klavirskih virtuosov gospod Alfred Cortot. Slavni pianist potuje sedaj po nalogu francoske družbe za razširjanje francoske umetnosti po Evropi ter prireja

koncerte po vseh večjih kulturnih centrih. V Ljubljano je prišel na povabilo tukajšnje francoskega inštituta, ki je s to družbo v najtesnejših stikih. Umetnik izvaja vse programne točke na koncertnem klavirju, ki mu ga je za to turnejo dala na razpolago francoska tvornica klavirjev Pleyel v Parizu. Instrument je eden najboljših koncertnih klavirjev. Na koncert, katerega spored priobčimo jutri, opozarjamo našo publiko. Sedeži so v predprodaji v Matični knjigarni, cene od 30 dinarjev navzdol.

O SLOVENSKE MODERNE UMETNOSTI.

Češka umetnostna revija in grafična edicija »Veraikon«, katero že 12. leto izdaja nekdanji Ažbetov učence, g. Emil Pacovský v Pragi, je prinesla v prvi in drugi številki letošnjega letnika prispevke o naši moderni umetnosti. V prvi številki je izšel prevod F. Steletovega uvoda v monografijo o bratih Kralj, spremljan od lepega števila reproduciranih slik in plastik obeh umetnikov. V drugi številki objavlja dr. Stele članek o klubu »mladih« v Ljubljani, s katerim pojasnjuje postanek našega modernega umetnostnega gibanja in karakterizira posamezne umetnike. V glavnem se omejuje na Franca in Antona Kralja, Božidarja Jakca in Vena Pilona, omenja pa tudi ostale člane kluba: Ivana Napotnika, Valentina Kosa, Draga in Nandeta Vidmarja, Franca Zupana, Franca Stiplovskega, Marjana Mušiča in Lojzeta Spazzapana. Članek je pri svoji malí razsežnosti resen poskus, podati mlado in uspešno umetniško gibanje pri Slovenih; podpira ga precej srecen izbor reprodukcij. Vendar je bilo avtorju težavno, podati s sliko kluba, ki drži v sebi zelo heterogene elemente, duševno podlago in razvoj novejšje slovenske umetnosti. Zato se je omejil na dobre reprezentante in pustil bralcu odprto vprašanje, v čem se javlja v uvodu označeno kolektivno stremenje umetnosti in kluba. Češki javnosti bo po lepo uspeli publikaciji »Slovenske umetnosti« (Brno 1922), tudi zaslugi dr. Steleta, njegov članek o najnovejšem razvoju, dobrodošla informacija. Če pomislimo, da nas je M. Gjurič pred par leti v praškem »Diflu« predstavil uprav nedostojno, moramo biti F. Steletu hvaležni, da publicistično pripravlja tla bodočim razstavi slovenskega slikarstva v Pragi. Kakor čujemo, posveti »Topičevu sborniku« eno svojih prihodnjih števk jugoslovanski moderni umetnosti, »Vytvarné snahy« pa objavijo o isti temi daljšo razpravo. — M.

ŽELEZNISKI VPKOJENCI.

Beda starih železniskih vpkojencev, provizionistov, miloščinarjev, nezdolnih rentnikov ter njihovih vdov je od dne dne do dne žalostnejša.

Zakaj se zavlačuje od strani merodajnih faktorjev to žalostno vprašanje?

Ime miloščinar bi moralo sploh izginiti, ker oni, ki je žrtvoval svojo najboljšo moč v splošno korist 30, 40 ali celo 50 let, ni zaslužil samo miloščine, ampak pridobil pravico, da se ga na stara leta človeku spodobno preživi.

Ravno tako oni nezdolni rentniki, ki so pustili svoje zdrave ude pri izpolnjevanju svoje službene dolžnosti zaslužijo polno pokojnino, ne pa da se jih zasleduje in preganja.

A to še ni dovolj, jemljejo se jim še tiste pravice, ki so jih uživali že desetletja. Ali ni to očita krivica, da se jemlje vpkojenim provizionistom, rentnikom in miloščinarjem pravica do režijske vožnje.

Za dosego pravice, ki gredo železniskim vpkojencem in za odpravo krivic pa se bori z vso energijo društvo železniskih vpkojencev.

Potrebno je torej, tovariši vpkojenci, če hočemo doseči čimprej naše pravice ter izbojevati končni naš pravični boj, da se vsi trdno oklenite društva železniskih vpkojencev, ki je nestrankarsko ter se bojuje edino za dosego pravice, ki gredo starih železniskim vpkojencem. Zavedati se moramo, da je le v skupnosti moč. Ne poslušajte sovražnikov in razdiralcev našega društva.

Društvo železniskih vpkojencev.

Georges:

Mrcvarstvo.

Boljša beseda nego »čepovlak« za »Korkzieher« je »izvijalec« za »Schraubenzieher«, čeprav se skoraj doslovni prevod naslanja na nemško misel. Toda z »Schraubenzieher« ne »privijalec«, kajti v našem jeziku bi sama beseda »vijalec« brez predloga ne samo zadostovala za pojem »Schraubenzieher«, temveč bi bila spričo rabe tega orodja še bolj točna. Sicer pa Bog daj, da bi bili tudi drugi slovenski strokovni termini, vsaj taki, kakoršen je »izvijalec«. Zato nikakor ni moj namen izpodrivati ga, če je že v splošni rabi, temveč hočem v tem zopet in zopet opozoriti, kako nas nemščina veže v mislih in besedah.

Ker sem naš pri orodju, naj omenim še slovensko besedo, ki jo naši slovjarji beležijo za nemški »Schraubstock«, in sicer na zadnjem mestu, t. j. »primozek«. Kdor ne ve, iz česa je ta beseda nastala je prav gotovo ne bo sprejel za strokovni izraz kakor tudi ne besede »morec« za veliko kovaško kladivo, ki ga voda žene, kajti obe besedi sta šaljivi. (Pri nas pa smo resni in natančni ljudje, dasi ne povsod in ne zmeraj. Po mojem bi se sicer tudi take besede lahko sprejele v tehnični slovar — bog če jih imamo kaj — saj se jih drugi narodi tudi ne branijo, toda po mnenju nekaterih bi bil to smrten greh, ker se ne ujemajo z nemškimi termini. Da je tak nazor hlapčevski, sem že zdavnaj in večkrat poudaril.) Toda šaljivi in neprimeren sta za mestnega človeka ali za tistega, ki ju ne pozna, ne pa za rokodelca, ki ju vsak

dan rabi. No, pa se da tudi tej šaljivosti od pomoči. Beseda »primozek« je namreč šaljiva popačenka iz »primežek«, to je orodje, ki primuje, torej prav lep, kratak in točen izraz za »Schraubstock«, tako da ni potreba drugega delati. Po tem vzgledu bi se dala gotovo napraviti marsikaka beseda, ki se danes še lovimo zanjo. Komur pa »morec« ni všeč, bi mu priporočal izraz »mlat, mlata«.

Zadnje čase dajejo nekaterim gospodom (tudi literatom) velike preglednice sestavljene predlogi: izza, izpod, iznad itd., med temi prav posebnou »izpod«. Vsi ti predlogi odgovarjajo na vprašanje odkod? — ne pa na vprašanje: kje? ali celo: kam? — in se vežejo z genitivom kakor predlog »iz«. V tem slučaju pa slovjarji niso prav nič krivi, temveč le dotični, ki te sestavljene predloge rabijo popolnoma napačno, kajti v besednjakih stoji prav točno, da se pravi »izza« = von hinten heraus ali hervor; »izpod« = von unten heraus ali hervor; »iznad« = von oben heraus ali hervor. Nekaterim ljudem pa se je očitno jezikovni čut zmešal ali se hočejo pa pačiti. Na primer: »V nekaterih delih Slovenije je dosegla temperatura že — 21° R in je tudi na solncu izpod (t) — 10° R.« Zakaj stoji tukaj »izpod«, najbrže tudi dotični pisec ne ve. Vpraša se: kakšna je temperatura, oziroma: kje je, ali kakšno temperaturo kaže termometer, ne pa: odkod je temperatura, kajti samo na to vprašanje je mogoče odgovoriti: izpod — 10° R, kakor se tudi odgovori na vprašanje: odkod je doma, — izpod Grintovca, izpod Krna itd. Gorenji stavek bi bil torej z uporabo predloga »izpod« edino mogoč v obliki: »V nekaterih delih Slovenije je dosegla temperatura že — 21° R in se tudi na solncu ni dvignila izpod — 10° R«, sicer pa: »... in je tudi na solncu pod — 10° R«.

Drugi primer: »Tako se je torej uresničil,

kar so mnogi ljudje trdili, da je naš kredit padel izpod (odkod je padel?) kredita fašistske Italije in celo pod kredit (kam je padel?) prezadolžene absolutistične Rumunije.« Da se še bolj vidi napačna raba predloga »izpod«, je treba stavek samo okrajšati in ogoliti: »Naš kredit je padel izpod kredita Italije pod kredit Rumunije.« Pravilno pa mora biti samo »pode«, kajti vpraša se: kam je padel naš kredit? in ne: odkod je padel in kam?

Tretji primer (ki ga trenutno ne morem doslovno citirati, ker nimam dotičnega lista pri rokah): »Dr. N. je sedel pod obešalnik ter se s palico prijel za kljuko obešalnika »iznad seboj«. Kako je to napak, čuti menda vsakdo. To primere pa nisem pobral morda iz dnevnega časopisa, temveč iz nekega leposlovnega lista, zapisal pa je avtor, ki se kaj šteje. Morda bo kdo rekel, da je to lapsus calami, toda ni; o tem sem se prepričal in se je tudi lahko prepričati. Mož namreč pripoveduje dalje, da se je dr. N. zato s palico prijel za kljuko obešalnika, da je laže vstal. Ako pa hoče kdo na ta način ali s to pomočjo vstati, ne sme biti kljuka za njim, in tudi ne samo na njim, temveč tudi pred njim. Dotični avtor je hotel torej povedati, da se je dr. N. prijel s palico za kljuko obešalnika, ki je molela nad njim naprej, to je »iznad njega«, in vse to je krajšal v: »... se je ... prijel za kljuko ... iznad seboj.« Morda je tako krajšanje, oz. (bolje rečeno) nasilje, v kakem jeziku dovoljeno, toda v slovensčini do zdaj prav gotovo še ne. Saj nemara jaz gospoda po krivem opravičujem, toda potem moram reči, da take ignorance od njega nisem pričakoval.

Tega »izpod« se ne bi bil priteknil, če bi ga tolikokrat ne čital v napačni rabi, kajti nemogoče in neverjetno bi se mi sicer zdelo, da bi kak rojen Slovenec ne imel čuta ali

vsaj ne bi vedel, kaj ta sestavljeni predlog pomeni, na kakšno vprašanje odgovarja in s katerim sklonom se veže. Toda zloraba z »iz« sestavljenih predlogov je tako pogosta, da nisem mogel molčati.

Nekako podobno se godi predlogu »vzdolž« = »längs«. Skoraj dosledno se piše (adverbalno) »vzdolž ob reki«. Zakaj prislov in predlog oziroma dva predloga, koder treba ni (saj koder je treba, se to ne dela, kakor sem že pokazal)? Ali ni dovolj n. pr.: »vzdolž reke teče pot«, ali pa: »ob reki drži cesta«? Kaj drugega je seveda: »vzdolž ob reki stoji hiša« in »ob reki stoji hiša«. Ali pa: »vzdolž po reki plavajo čolnarji«, da se razloži od »potez po reki« (n. pr. so razpostavljeni stražni čolnarji, varnostni koli ali podobno). Dostikrat se seveda »vzdolž« zamenja lahko s »po dolgem«, zlasti kjer se »vzdolž« rabi kot prislov (kakor zgoraj), prislov »potez« pa s predlogom »čez« s tožilnikom.

Nekaj moram h koncu tega članka izpolniti, kar mi je zadnjič ušlo iz spomina, ko sem omenjal: »leto« in »na leto«, »dnevno« in »na dan«, in to je: »ročno« in »na roko«. Pri tem primeru se šele prav jasno vidi, kakšen razloček je med tema dvema prislovoma. Saj je pri prej omenjenih tudi, a si nisem bil izbral pravih primerov. Na primer: »imam dnevno luč« se pravi: »imam vsak dan luč« in »imam podnevno luč«, to je solčno luč ali podobno. Tako je tudi pridevnik »ročno« popolnoma pravilen kot prislov »ročno« pa napačen, ker ima ves drug pomen. »Ročno delo« = »Handarbeit« je prav, »ročno narejeni čevlji« (handgearbeitete Schuhe) pa je napak, kajti tu pomeni »ročno« = urno, pripravno (handfertig). Zato je edino prav: »na roko« narejeni čevlji.

(Dalje).

GO
LIUBLIANA

Sreč! Nenadna reakcija je obšla moja čustva. Zdelo se mi je, kakor da stojim izven sebe, in neverno zrem samega sebe. Maud Brewster! Humphrey Van Weyden, ki »ima ribjo kri,« tisti »nestvor brez čustva,« oni »analitični demon«, kakor me je bil prijatelj Faruseth krstil, zaljubljen! Nato pa mi je brez vzroka ali povoda duh ves skeptičen poletel nazaj do majhne življenjepisne beležke v rdeče vezanem »Življenjepisnem leksikonu«, in dejal sem sam pri sebi: »Rojena je v Cambridgeu, stara sedemindvajset let«. Zatem sem pa nadaljeval: »Sedemindvajset let stara in še vedno prosta, brez nagnjenja do koga?« Kako pa sem vedel, da ni gojila nobenega nagnjenja do nikogar? In boleost novorojene ljubosumnosti je poglala vso nevernost v beg. Nobenega dvoma ni bilo o tem. V resnici sem bil ljubosumen; zavoljo tega sem ljubil. In ženska, katero sem ljubil, je bila Maud Brewster.

TRI

Vse teče
gledat
perilo oprano s
TRI

TRI - Mati je vesela in srečna,
ker je končala brez truda
pranje s **TRI**

TRI razkroji nesnago!
TRI pere sam od sebe!
TRI beli, pa ne razjeda!

TRI stane malo,
nudi mnogo!

Twornice Zlatorog, Maribor.

Srajce, promenadne, bele in barvaste,
ovratnike vseh vrst in
fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v
raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne
-- potrebščine, svilene trakove, čipke in vezenino. --
Nizke cene. — Velika izbira samo pri
JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Gospodična

katera je celi dan odsotna, išče sobo s separatnim vhodom v sredini mesta. Naslov pove upravnika lista.

Otomane

načrtovane izdelave v daru 700 Din, v blagu 800—1000 Din, modroci iz najfinejše trave 250 Din in vsa tapetniška dela najceneje Rud. Sever, Gosposvetska cesta 6.

DRVA - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Več tisoč

cvetlic

za okrasitev oken, balkonov, cvetličnih gredic (tepih), kakor tudi za okrasitev javnih prostorov, restavracij, postaj, pokopališč itd. priporočam Simenc, vrtnar, Ljubljana, Gradišče št. 12.

Mali oglasi.

Za vsako besedo se plača 50 par, za debelo tiskano pa Din 1.—.

Proda se

posvetilo s hišo in nekaj zemljišča v Zagorju ob Savi št. 112 po ugodni ceni. — Katarina Pitzman.

Najcenejše avtogume

MICHELIN

J. GOREC
v palači Ljubljanske kreditne banke

Oglašujte v
„Narodnem Dnevniku“!

Prva žebliarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzojavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani.
Žebli za zgradbe, les itd.

Žebli za čevlje.
Spojke za odre in prage.
Spojke za ladje in splave.
Železne brane.
Zobje za brane.

Ključke za podobe, zid, cevi, žlebove itd.
Vijaki z maticami.
Podložne pločice.
Matice.

Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode, pločvino, kolesa itd.
Vijačni čepi.
Verige.

Izdeluje lahke transmisije, popravlja strokovnjaško gospodarske stroje in opreme za vodne žage in mline.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki po vzorcih in risbah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago.

Prodaja se samo na debelo trgovcem.

TISKARNA „MERKUR“

TRG. IND. D. D.

Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. — Lastna knjigovoznica.

LJUBLJANA • SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. • TELEFON 552